

կցելով անոր նոյն վանքին աւերակներէն երևան ելած քաղաք-
 տեղեան պղնձե անագարանին մասը կազմող հողէ սկուառակի մը
 եզերքին յունարէն արձանագրութեան մեկնարանութիւնը՝ նոյն
 գիտուններուն կողմէն :

1. — Յիշատակութիւնք Ուղեգրաց .

808ին , Commemoratorium de Casis Dei յիշատակարանին հե-
 ղինակը կը յիշէ այս վանքը . նոյն յիշատակարանին նպատակը
 Ս . Տեղեաց կամ լքեալ և աւերեալ եկեղեցիներուն ցուցակը կազ-
 մել չէ , այլ պարզ թուարկում մը երուսողէմի և չրջակայից
 քահանաներուն և կղերականաց՝ Մեծին Կարոյոսի կողմէն տըր-
 ուելիք նպատաներուն բաշխումը դիւրացնելու համար : Ան կը
 խօսի միայն քահանայ ունեցող եկեղեցիներուն վրայ . այսպէս
 կ'ըսէ ան . «Ս . Պետրոսի մեջ , ուր տնիկա լացաւ , հոն կան հինգ
 քահանաներ և կղերներ» : Ան ո՛րքէ ակնարկութիւն մը չընե-
 ոչ Առաքելալին ուրացումին , և ո՛չ քահանայապետին տան : Ուր ա-
 նիկա լացաւ բառերը կը թուին ցոյց տալ գոյութիւնը ուրիշ սըր-
 բավայրի մը՝ միեւնոյն Ս . Պետրոսի անուամբ , բայց տարբեր յի-
 շատակի մը նուիրուած : 870ին Բեռնարդոս վանական կը գրէ ,
 «քաղաքին հարաւային կողմը կայ Սիոնի լեռան վրայ ուրիշ ե-
 կեղեցի մը , այն տեղւոյն վրայ , ուր Պետրոս ուրացաւ իր վար-
 դապետը» :

Բեռնարդոս վանականին այս ծանօթագրութեան մէջ Ս .
 Պետրոսի եկեղեցւոյն ցոյց տուած վայրը ճիշդ է , ինչպէս նաև
 մօտը գտնուած Ս . Ստեփանոսի եկեղեցին , բայց այս վերջինը
 քարկոծման տեղը չէ որ շինուած է , այլ մասանց ամփոփման
 տեղը . գաղով իր ցոյց տուած Ս . Պետրոսի եկեղեցւոյն , շինուած
 է ան իր զոյման տեղւոյն վրայ :

Է-Ը գարուն խմբագրուած է երուսողէմի եկեղեցեաց ծիսա-
 րանը , որուն Քալի և Լահիլի վրացերէն թարգմանութեան երկու
 ձեռագիրները 1912ին տպագրուած են Թիֆլիսի մէջ Քէքէլիձէի
 կողմէն . այս ձեռագիրներէն մին (Լահիլ) ցոյց կու տայ մեզ Ս .
 Պետրոսի սրբավայրերու երկուութիւն մը , 21 Յունվարին , ունի
 հետեւեալ յիշատակութիւնը «ի Ս . Պետրոս և աւակախի» . 18 Օգոս-
 տոսին , ուրիշ մը . «Ս . Պետրոս Առաքելոյն եկեղեցիին մեջ և աւակա-